

Tâm Tình Tây Bắc Seattle Tháng 2, 2013

Tết Nguyên Đán

Tết Nguyên Đán đã thấy ở hai chậu đào kê ở cửa sổ nhìn ra vườn sau ươm đầy những cái nụ tròn trịa màu nâu đậm, bám chặt trên những cành trụi không còn một chiếc lá, sẽ đẹp và thơ mộng nhất là những đóa hoa nở ra từ khúc thân to sần sùi gần dưới gốc.

Tết còn được báo hiệu bằng những chậu hoa lan đất (Cymbidium) lai giống được bày đầy ở chỗ bán hoa của những tiệm bán thức ăn của Mỹ, loại lan này cây nào cây nấy xum xuê, đứng cao bằng nửa người tôi, mười mấy năm trước nếu gặp hoa bán như thế này thế nào tôi cũng phải tốn tiền. Nhớ có lần đi California chơi, tôi thấy ở một bãi đậu xe có một chiếc cam nhông nhỏ chất đầy lan đang đậu ở đó bán dạo, người mua xúm đông, xúm đỏ, tôi cũng cuống quýt xin con gái tôi ghé xe lại ôm mấy chậu mang về Florida. Giờ thì tôi thấy những cây lan này mà đứng đưng không màng tới, họa chăng những loại nguyên thủy như *Cymbidium eburneum*, *Cymbidium ensifolium*, *Cymbidium dayanum*, *Cymbidium insigne* mới hấp dẫn để lấy tiền của tôi được.

Cùng với lan đất là những quầy thật lớn bày đủ mọi loại bưởi, cam, quýt, nhất là quýt vàng chói rực rỡ cả một góc tiệm. Có những quả quýt đường, người Mỹ gọi là quýt mật (honey) chắc nịch, mọng nước, nhìn cũng đã thấy nặng, nhưng thích nhất là loại quýt nhỏ hơn vỏ mỏng, ruột và vỏ gần chỉ dính với nhau bằng những cái xơ, bóc rất dễ. Loại này khi nào cũng được hái và bày bán cả cành lẫn lá. Màu xanh đậm của lá nổi bật trên màu vàng óng ả của vỏ quýt, gặp là tôi phải mua mấy kí lô về để bày cho đẹp, thơm nhà, để độ một tuần lễ là độ đường của quả quýt cô đọng lại, ăn ngọt hơn lúc mới mua về rất nhiều. Trong những tiệm Việt Nam ngoài cam quýt, bánh mứt cũng đã được bày ê hề. Những loại này được để trong những cái hộp thật đẹp đủ kiểu đủ cỡ, bên ngoài bọc bằng giấy bóng kính màu đỏ. Thấy mấy hộp mứt hộp bánh này là thấy Tết, bánh chưng bánh tét cũng được chồng chất phô trương ở những chỗ bắt mắt khách hàng, mời mọc.

Chợ Tết ở những tiệm của người Việt tại đây chỉ có vậy. Giờ giấc vẫn như mọi ngày, mở cửa từ 8 giờ sáng đến 8 giờ tối chứ không có cái rộn ràng, hăm hở vội vã như những chợ Tết ngày xưa tôi được trải qua. Thời đó, những ngày cận Tết chợ buổi sáng được họp sớm hơn ngày thường, buổi tối còn được kéo dài đến 10 hay 11 giờ khuya. Đó là những hàng bánh mứt, dưa hấu, trái cây, quần áo, nồi niêu xoong chảo chén bát. Nhất là chợ hoa đầy những cây mai, những chậu cúc, chậu hoa mào gà, chậu trái tắc, gian hàng nào cũng được thắp điện sáng choang, người mua kẻ bán tấp nập, nhộn nhịp đông đảo nhất là ở khu hàng hoa.

Năm nào ngày 30 Tết trùng vào ngày Chủ Nhật nghỉ học, được U tôi cho đi chợ xách giỏ là tôi mừng lắm. Sáng sớm sau khi phụ Ba tôi và chị Vân vớt bánh chưng ra và chèn bánh cho ráo nước xong đầu đó. Chị Vân ở nhà vì phải lo nấu nồi chè kho và vì tối hôm qua đã thức đêm canh bánh chưng và làm bánh bò nướng và bánh bông lan.

Bây giờ nghĩ lại tôi thấy U tôi sắp đặt việc nhà thật là giỏi, bởi thế ra các cụ hồi xưa hay gọi các bà vợ là nội tướng là rất đúng. Như lúc chị Vân canh nồi bánh chưng thì U tôi giao cho chị nướng bánh, khuôn bánh là mấy cái nồi gang số 6, dùng than và hơi nóng từ lửa đang nấu bánh chưng. Tôi nhớ là sau khi bánh chưng được nấu vài tiếng là cái lò đã nóng và cho than, lò này được Ba tôi xếp trên đất bằng những viên gạch rất chắc chắn, cạnh đó là một cái lò than nhỏ để nấu nồi nước sôi chêm vào nồi bánh chưng. Độ 7 giờ tối là chị Vân bắt đầu sả soạn nướng bánh. Lũ nhỏ chúng tôi cũng được chạy lăng xăng lấy đường lấy bột, đập trứng, ra vẻ quan trọng lắm, cho đến khi bánh bông lan và bánh bò nướng đã được chị Vân đặt lên mớ than cháy hồng chị đã giòn mỏng ra trước cửa lò. Trên nắp nồi chị còn gấp mấy miếng than nóng bỏ lên trên để độ nóng trên dưới đều nhau thì chúng tôi mới chịu ngồi yên trên mấy cái đôn chung quanh nồi bánh chưng lắng nghe anh Trác và chị Vân nói chuyện.

Trong khi chờ bánh chín, những ổ bánh lớn thì để dành chung bàn thờ cúng Ông Bà và khi nào chị Vân cũng làm cho chúng tôi vài ổ bánh nhỏ xiu ăn ngay lúc mới ra khỏi lò. Anh Trác cũng mong bánh chín mau như chúng tôi đang mong, vì anh biết chắc chắn là chúng tôi chỉ chờ ăn bánh xong là đi ngủ, để yên cho anh chị tâm tình. Dung còn bé, không để ý đến gì chung quanh,

mắt chỉ hau háu để vào mấy cái nồi gang. Trong đó có bánh ngọt đang bắt đầu bốc hơi thơm át cả khu vườn sau mỗi khi chị Vân mở nắp ra thăm dò bánh đã chín chưa. Mắt anh Trác không rời chị Vân một giây. Chị Vân biết anh Trác đang ngắm mình nên lúc thường thì đã điệu rồi giờ đây càng điệu thêm, giọng nói chị nhẹ nhàng và ngọt ngào hơn bao giờ hết, kể cả lúc chị bực mình vì chúng tôi đi tới đi lui lằng quằng vướng chân chị. Chị Thảo và tôi đang ở tuổi mới lớn đã bắt gặp những ánh mắt say đắm của anh Trác không rời chị Vân. Tôi gọi chị Thảo ra một góc vườn thăm thì: “*Em cá với chị, tí nữa tụi mình đi ngủ thế nào anh Trác cũng “mi” chị Vân.*” Chị Thảo xấu hổ bảo tôi: “*Mày có máu cờ bạc trong người, cái gì cũng mang ra cá với tôm.*”

Thuở đó có bài hát tiếng Mỹ *Can't take my eyes of you* của Frankie Valli nổi như cồn. Đám trẻ chúng tôi thích nghe nhạc ngoại quốc đang mê mẩn vì bài này, tôi thấy giống y hệt tâm trạng tình si của anh Trác:

*You're just too good to be true
Can't take my eyes off you
You'd be like Heaven to touch
I wanna hold you so much.*

Bài thơ của Nguyễn Đình Toàn được Vũ Thành An phổ nhạc còn hợp tình, hợp cảnh biết mấy:

*Anh đến thăm em đêm 30
Còn đêm nào vui bằng đêm 30
Anh nói với người phu quét đường
Xin chiếc lá vàng làm bằng chứng yêu em
Tay em lạnh để cho tình mình ấm
Môi em mềm cho giấc ngủ anh thom
Sao giao thừa xanh trong đôi mắt mơn
Trời sắp Tết hay lòng mình đang Tết.*

Sáng 30, tôi thức sớm trước cả U tôi, rồi hai mẹ con đi bộ xuống chợ. Trên đường đi U tôi kiểm điểm lại những thứ cần mua hôm nay, dặn là nếu U quên món gì là tôi phải nhắc vì hôm nay là phiên chợ cuối, đầu năm để trong nhà thiếu thốn là cả năm sẽ bị như vậy, không tốt. Nhất là phải nhắc U mua vôi cho đúng với câu “*Đầu năm mua muối, cuối năm mua vôi*”. Lúc đó tôi còn bé, còn có lòng tin tưởng tuyệt đối nên cố nhớ những gì U dặn, chỉ sợ xui xẻo thiếu may mắn Ba U làm ăn không được phát tài hay trong nhà có chuyện không may xảy ra.

Gà vịt, những đồ khô như măng miến đã mua từ mấy ngày trước, một thùng mứt trong đó có đủ loại mứt như mứt gừng, mứt dừa, mứt bí, mứt me, mứt chùm ruột, mứt măng cầu dai U tôi và chúng tôi đã làm xong trước ngày đưa Ông Táo về Trời. U tôi bỏ cái thùng này vào một cái quang rồi treo trên cây xà ngang trên trần bếp, ngựa kiến và chuột, và ngựa chúng tôi ăn vụng, mặc dù U tôi đã dặn là mứt này để dành cúng Phật và Ông Bà, đưa nào làm như vậy là sẽ phải tội. Hôm nay đi chợ là chỉ mua những thứ hàng tươi. Bắt đầu, chúng tôi ra hàng trái cây đón những bạn hàng từ nhà quê đổ xuống chợ bằng xe lam hay xe ngựa. U tôi mua nguyên một buồng chuối xiêm còn xanh chỉ thấy có vài quả bắt đầu vàng, rồi đến hàng thịt mua thịt đùi và thịt ba chỉ để làm thịt kho nước dừa, đến hàng giò chả lấy hai cây giò thật to U đã đặt từ mấy hôm trước, ra hàng cá lấy nửa con cá thu để về làm cá thu kho gừng và mấy con cua gạch để làm món miến cua, ra hàng rau mua những thứ rau từ Đà Lạt mang xuống như cà rốt, khoai tây, bắp cải, xu hào để làm món bóng xào, rồi rau diếp, rau thom và mấy bó ngò già để về đun nước gội đầu cho U tôi và mấy đứa chúng tôi và nhất là giá họ để làm dưa giá, dưa cải chua, dưa món, dưa hành, củ kiệu đã làm xong từ lâu, hôm nay chỉ còn món dưa giá vì dưa này mau hỏng, cận Tết mới dám làm.

Xong xuôi tất cả trước khi gọi xích lô để đi về cho kịp làm cơm cúng chiều 30 Tết, U tôi cho tiền để tôi đi mua mấy gói chè đậu ván cho chị Vân, chị Thảo và Dung. Sau đó cho tôi đi ăn phở gà, chắc để thưởng công tôi xách giỏ nặng từ sớm đến giờ. Tôi được U gọi cho một tô lớn còn thêm chùm trứng gà non vàng tươi béo ngậy. Tôi thú vị nhâm nhi chùm trứng, bắt đầu từ quả nhỏ đến quả lớn, sau khi đã cẩn thận nâng niu gắp quả trứng lớn nhất bỏ qua một bên bát phở để dành ăn sau cùng.

Tôi thích ăn nhiều thứ quà khác ở chợ như bún riêu, bún bò Huế, bún sông, bún dấm nuốt, bánh xèo, bánh khoai nhưng đi chợ với U tôi thì không khi nào được đụng vào mấy món này. U tôi bảo không gì bản hơn những món quà ngoài chợ, như bà bán xe bò bía mặc cái quần thấy đã bản rồi, bà ấy lúc cuốn bò bía xong cho khách là hai tay lại chùi vào quần, sau đó lại cuốn tiếp cái khác, hay bà bán bún riêu lúc voi khách ngồi cạy móng chân rồi khách tới lại dùng tay này bốc

bún, hay là U ngồi xem U Hằng đúc bánh cốm, lúc bột bánh dính nhiều vào cái xẻng nhỏ dùng để gỡ bánh thì U Hằng lại bỏ lên miệng lấy răng cạp cho sạch mấy miếng bột này, U tôi bảo bản không để đâu cho hết.

U Hằng là hàng xóm của gia đình tôi. Tên thật của U không phải là Hằng mà vì U là vú nuôi của Hằng bạn tôi, nuôi Hằng từ lúc nó mới đẻ nên gọi là U Hằng. Cũng như Lan chị dâu của tôi có U Lan là người vú nuôi từ hồi nhỏ. Vậy là trong xóm tôi có U Hằng và U Lan. U Lan thì già rồi không có chuyện gì nói tới, đám trẻ con chúng tôi chỉ hơi bực mình với U một tí là khi nào đang say sưa chơi chuyên, dài danh, búng dây thun, ô ăn quan, nhảy dây thì đến giờ ăn U qua nhà tôi ới ới gọi Lan và Mai về ăn cơm. Còn U Hằng thì lúc đó mới ngoài 30 tuổi, trắng trẻo, cao ráo. U làm việc cho nhà bác Thứ đông người, quần quật cả ngày không biết mệt và lúc nào cũng tươi cười vui vẻ.

Trong xóm ở sau nhà tôi có bác Kính làm xếp ga xe lửa. Nhà bác lớn lắm, và vườn thì rộng bao la, nằm trong một khu đất có hàng rào chắc chắn. Nhà rộng như vậy nhưng Hai bác không có con. Bác trai cao lớn, người vững chãi rắn chắc, còn bác gái thì có dáng tiểu thư, người mỏng và gầy như chiếc lá, lúc đó hai bác vào khoảng hơn 40 tuổi.

Bác gái thích trồng cây, trong vườn bác xum xuê đủ loại cây ăn trái, từ mít, me chùm ruột, khế, đến na, ổi, dưới những cây này bác treo không biết bao nhiêu là lan rừng. Tôi đã được theo Ba tôi qua bên đó chơi rồi nên thấy như vậy. Bác gái thích là những cây lan này là của bạn bác làm xếp ga ở mọi nơi như về hướng Nam trở vào thì có Phan Thiết, Cam Ranh, lên vùng cao nguyên thì có Đà Lạt, Kon Tum, Ban Mê Thuộc, về phía Bắc thì có Tuy Hoà, Bồng Sơn, vì biết bác gái thích lan nên gửi biếu. Phương tiện chuyên chở thì đã có mấy toa xe lửa của các bác, bụi lan lớn tới đâu cũng đến nhà bác được.

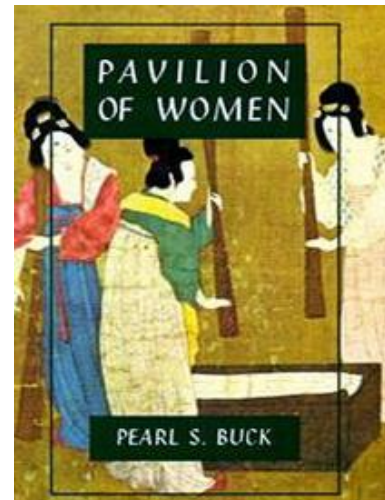
Bác gái là người có học, dưới mấy cây lan bác có treo cái bảng nhỏ bọc nilông cẩn thận có tên của cây lan, tên của người cho và từ đâu đến. Tôi còn nhớ bụi Giả Hạc thật lớn của ông Xếp ga Suối Dầu tặng, và bụi Ngọc Điểm rễ xum xuê bám vào gốc me cao còn hơn ba tôi lúc bấy giờ của ông nào đó ở Ga Đại Lãnh. Vì không có con cái bận bịu nên bác gái rảnh rỗi, buổi sáng bác trai đi ra sở, bác gái ở nhà chăm sóc mấy cây lan và đọc sách, thỉnh thoảng đi họp hội thơ với nữ sĩ Tương Phố. Chúng tôi biết vậy là vì bạn chị Thảo, chị Mai Chi là cháu ngoại của Bà Tương Phố. Đến trưa bác đi chơi bài xếp, bài tứ sắc với mấy bà bạn người Huế, cuối tuần thì bác chơi bài chắn, tổ tôm với mấy bà bạn người Bắc như U tôi và Bác Phú, Bác Ban, Bác Thứ, Bác Mai. Lúc đó chúng tôi còn nhỏ thấy không ai sung sướng hạnh phúc bằng gia đình Bác Kính, nhất là Bác Kính gái, đâu có biết rằng trong căn nhà êm đềm sung túc đó đêm đêm đã xảy ra cảnh đồng sàng dị mộng. Cho đến khi thấy Hai Bác Kính

mua căn nhà gạch xinh xắn, có thềm cao ở trước mặt nhà tôi, rồi Hai Bác qua lại cho người sơn sửa sạch sẽ khang trang rồi Bác trai đón U Hằng về ở trong căn nhà đó mới biết là Bác gái khôn

ngoan đi chọn và cưới U HẰNG cho chồng. Còn khôn ngoan hơn nữa là Bác đê U HẰNG ở riêng một nhà, có lẽ muốn cho khuất mắt không muốn nhìn thấy những cảnh âu yếm của chồng mình với người đàn bà khác. Thế là nhà của chúng tôi ở giữa căn nhà to lớn của bác KÍNH và căn nhà xinh xắn của U HẰNG. Làm vợ Bác KÍNH, U HẰNG vì bao nhiêu năm quen làm việc suốt ngày không ngừng tay ngừng chân nên bây giờ cứ ngồi chơi lẳng quăng đi tới đi lui trong nhà chờ bác KÍNH trai ghé qua cũng buồn nên U đi mua một cái cối xay bột và một cái lò đúc bánh cặng. Một tối trước khi đi ngủ U tôi cho tiền, bảo sáng mai U HẰNG bắt đầu đúc bánh cặng bán, 3 đứa tôi Thảo, Hảo, Dung nhớ dậy sớm qua mở hàng cho U HẰNG lấy may. U HẰNG vui vẻ thong dong sống như vậy. Trước thềm nhà cũng có mấy cây lan Giáng Hương, Ngọc Điểm treo lơ lửng nhõn nhõn với nắng sớm mưa chiều, cái vườn nhỏ xanh tươi trước cửa nhà lúc nào cũng được quét dọn sạch sẽ gọn gàng. Một năm sau khi U HẰNG về làm lễ Bác KÍNH thì chúng tôi không được ăn bánh cặng nữa vì U HẰNG bận rộn, sinh đôi hai đứa con trai mạnh khỏe, bụ bẫm, mặt mũi trông thông minh đĩnh ngộ, giống y hệt bác KÍNH trai, đặt tên một đứa là Hảo, một đứa là Tâm. U tôi thường bảo hai đứa bé trai này là lộc trời ban xuống cho Hai bác KÍNH và U HẰNG.

Lớn lên lúc thích đọc sách, đọc được cuốn *Pavilion of Women* (xin tạm dịch là Nữ Phòng) của nữ văn sĩ Hoa Kỳ Pearl S. Buck chuyên viết truyện về đời sống của người Trung Hoa, sao thấy Bác KÍNH gái giống y hệt Bà VŨ trong truyện của Pearl Buck. Bà VŨ là một người đàn bà giàu sang, một tay chăm sóc việc nhà con cái, quán xuyến kẻ ăn người ở trong nhà. Bà VŨ cũng thích vườn tược, hoa cảnh, tự hào là mình có vườn lan đẹp nhất trong tỉnh. Đến ngày sinh nhật 40 tuổi bà tuyên bố là bà đã cưới cho ông một nàng hầu, từ giờ phút này cô này sẽ thay bà phục vụ những đòi hỏi yêu sách của ông VŨ trong chốn phòng the. Bà sẽ dọn ra một chỗ riêng trong dinh thự đó để đọc sách và làm những gì bà đã muốn làm, vì trong mấy chục năm bận rộn làm vợ làm mẹ bà không được sống cho riêng mình.

Chuyện hơi giống nhau nhưng theo ý tôi những nhân vật trong truyện của văn sĩ Pearl Buck không được hạnh phúc như những người hàng xóm của tôi. Bác KÍNH trai tìm được niềm hoan lạc từ U HẰNG, sự thiêng liêng của tình phụ tử và hạnh phúc vô tận từ hai đứa con trai. U HẰNG trở thành vợ, thành mẹ của một gia đình nhỏ dù không trọn vẹn nhưng sung sướng gấp vạn lần cái kiếp làm tôi đòi và cuối cùng là bác KÍNH gái thu xếp đền bù lại cho chồng những gì mình không làm được và thong thả yên trí vui hưởng những thú vui giản dị thanh cao mà bác đã chọn, ngày ngày thưởng hoa, đọc sách và lặng lẽ ngắm giòng đời trôi chậm trôi nhanh qua khung cửa sổ.

*Người vui ngựa chợ, xe thành
Ta leo cầu trúc bên ghềnh thác rơi
Theo chân chim
Gặp mây trời
Lại qua khói động hỏi người tu non.*

Thơ Phạm Thiên Thu.

Xin hẹn và hy vọng gặp lại các bạn trong Tâm Tình Tây Bắc Seattle tháng Ba, 2013.

2/2013

Phạm Hảo-Seattle